

PALLE ROSENKRANTZ

DEN STORE SLANGE

EN DANSK ROBINSONADE

EFTER MALEREN A. C. RIIS CARSTENSENS
OPTEGNELSER FRA FLORIDA

KØBENHAVN
KUNSTFORLAGET „DANMARK“

TRYKT I EGMONT H. PETERSENS
KGL. HOF-BOGTRYKKERI

1915

FORORD

et var en klar Sommerdag i 1905. Jeg boede paa Glasværket Nord for Helsingør og stod just paa Pladsen, hvor de rev de gamle Smeltehytter ned, medens Støv og Grus fæg om mig. Det var høj Luft, og Kullèn tegnede sig skarpt bag det blaa Vand, der krusedes og dansede for Sommerbri-
sen derude. Hvor var der dog kønt!

Saa var der en, der nævnede mit Navn, og da jeg saa' op, stod foran mig en graaklædt Mand med et skarpt Beduinansigt og dybe Øjne under buskede, graa Bryn.

Jeg sagde Goddag, — det var vel en Mand, der vilde byde paa Skramlet, dem var der nok af, og Entreprenørerne stykkede det ud i smaa Partier.

„Mit Navn er Riis Carstensen,“ sagde den Graa, „jeg vilde gerne tale med Dem om et Manuskript!“

Saa fulgtes vi op, og han blev bænket i min Stue. Vort Bekendtskab var gjort, det blev til en Slags Venskab, som dog varede kort, for den 5. Maj 1906 døde Riis Carstensen. Men den første Dag, vi mødtes, fik vi et fælles Arbejde, og dette Arbejde er denne Bog.

Først et Par Ord om min Medarbejder; han skal have et Par ærlige Venskabsord, for han havde færre Venner end han fortjente, og hans Vej laa ikke dér, hvor Solen skinner. Kunstner var han. Hvad han var som Maler, vil jeg ikke bedømme, jeg vil kun tale om det, jeg forstaar mig paa. Jeg holdt af hans Sø og hans Skitser. Det lille Filttelt ved Vandet, hvor han malede, fortalte om hans Liv og hans Blik for det meget, han havde set. Han hørte ikke til nogen Klump, og de „Anerkendte“ var ham ikke gode. Det gjorde ham bitter, men vist er det: Havet forstod han, og sin Kunst holdt han højt.

Andreas Christian Riis Carstensen er født i Sennels ved Thisted den 9. November 1844. Faderen var Præst, Moderen nedstammede fra Anders Sørensen Vedel, og Riis Carstensen havde selv en forunderlig Lighed med denne lærde, danske Mand. Dette Slægtskab, og Slægtskabet med Reformationens Helt Hans Tavsén, var Riis Carstensen glad ved, skønt han smilede lunt derad.

Han gik i Skole i Haderslev, hvorhen Moderen flyttede efter Faderens Død, og han blev konfirmeret dér 1859. Dér blev han Sønderjyde, og da Krigen udbrød 1864 gik han, der imidlertid var gaaet til Søs, med som frivillig og deltog i Kampen om Bord paa Fregatten Tordenskjold. Efter Krigen blev han Maler; han rejste allerede som ung til Amerika og førte i flere Aar et eventyrligt Liv derovre. Først i Slutningen af 1877 slog han igennem herhjemme som Elev af Marinemaler T. Sørensen; han fik 1879 den Neuhausenske Præmie og udstillede i nogle Aar

paa Charlottenborg. Som han dengang saa' ud, har hans Ungdomsven Krøyer tegnet ham.

Som Maler flakkede han viden om, drog til Grønland og Ægypten, sejlede i en lille, aaben Baad fra Danmark til Syriens Kyst og levede i Florida som Planter. I sine Bøger om Grønland og i Bogen „Over viden Strand“ har han selv fortalt sine Oplevelser i sin afbrudte, brudstykkemæssige Stil. Hans Erindringer fra Florida findes i denne Bog.

Gerne havde jeg i den skildret ham selv, men vort Bekendtskab varede som sagt kun et Aar, og jeg lærte ham ikke saaledes at kende, at jeg kunde skildre ham. Det fik blive ved spredte Indtryk og Tanker. Bogen trykkes saaledes, som han kendte og billigede den.

Riis Carstensens Manuskript var en Række Optegnelser kaldet „En Nybygger i Florida“, der indeholdt Beretninger om en dansk Mands Liv derude i Ensomheden.

Jeg læste disse Optegnelser nøje igennem og ud-drog deraf det, der tiltalte mig, det nye ukendte, det ejendommelige for Stedet og Tilstandene. Jeg kunde ikke fuldføre hans Plan, den danske Nybygger kendte jeg ikke, og han, der havde levet med den danske Nybygger, følte sig ikke i Stand til at tegne Billedet med Ord. Saa besluttede jeg at lægge en anden Ramme om de gode Skitser og ret naturligt søgte jeg derhen, hvor mine Erfaringer slog til. Alf Rud og hans Oplevelser med sig selv skyldes mig. Men Bogens Plan var vedblivende at give Billeder fra Florida, og hvad jeg har lagt ind i den, maatte stedse holdes i anden Række.

Hvor Læseren finder Floridas Natur og Dyreliv, spændende Episoder og Skildringer af Nybyggernes Færden er alt Stoffet hentet fra Riis Carstensens Manuskript. Skildringen af Stormen og Indianerhøvdingens Fortælling skyldes næsten Ord til andet ham. Mit Arbejde har det været at sammenflette Skildringerne, at fortælle Historien og skabe Figurerne paa Grundlag af alt, hvad der forelaa og det, jeg kunde.

Denne Bog fremtræder derfor ikke som mit eget Arbejde, og nu, da min Ven er død, har jeg ønsket, at den skulde være en Slags Minde om ham som Iagttager af det skønne Florida, i hvilket Land han har levet en lykkelig Tid. Ved at gennemlæse den, ser jeg nu klarere, end mens jeg skrev, hvor stærkt den stille, vemodigbitre Kunstner har præget Arbejdet ved sine Ord og Tanker, naar jeg spurgte ham til Raads og valgte af Stoffet.

Derfor vier jeg hans Minde denne Bog og indleder den med disse Ord om ham, der havde „set saa mange Menneskers Byer og lært deres Sæder at kende.“ For mig selv vil den være en Erindring om stille Aftentimer ved Sundet, tilbragt med ham, lyttende til hans Fortællinger, stridende med ham om hans ejendommelige Kampsyn paa Mennesker, talende med ham om Danmark og Sønderjylland, som han elskede lidenskabeligt, og Kunsten, som han, næst sin Slægt og sit Land, elskede højest af alt.

Han havde fortjent langt større Medbør end han fik under sin Færd, hans Villie var god, han havde store Evner, og Eftertiden vil nævne ham blandt dem,

som bedst forstod at male Søen, der skyller mod vore Strande.

Jeg beder Læseren af denne Bog, hvis den maatte fængsle og glæde, give Riis Carstensens Forfatter-
skab Takken og Æren, selv bærer jeg Ansvar for
dens Mangler og Fejl, den er mere en Venskabs-
tjeneste end et Arbejde, der ligger for mine Kræfter
og mine Erfaringer; men Stoffet fængslede mig,
maatte det ogsaa fængsle andre!

Løkken, den 14. Juli 1906.

Palle Rosenkrantz.